

**Bijlage 1, behorende bij artikel 6, derde lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering
2005**

Schema financiële paragraaf

Thema	Kosten en financiers						Totaal
	Rijk (Wbb)	Rijk (anders)	Provincie/ gemeente (budgethouder Wbb)	Andere Gemeenten	Europa	Markt/ derden	
A doorloop prestaties vorige programmaperiode							
B aanpak werkvoorraad							
C gebiedsgericht beleid							
D waterbodems							
E gasfabrieken							
F projectgemeenten met milieuhygiënisch saneringscriterium							
G Navos/nazorg/beheersmaatregelen							
H Asbest							
I Bodembeleidsbrief							
J Ontsluiting van informatie en de kwaliteit van de bodem							
K Ongerechtvaardigde verrijking							
<i>Totaal programma</i>	Indicatief budget Wbb						
Inhoudelijke beschrijving inspanningen/maatregelen tot meer marktfinanciering							
Is sprake van afwijking programma en indicatief budget? Zo ja, motiveer							
Indien van toepassing: aanvullende prestaties met financieringsverdeling							

Bijlage 2, behorende bij artikel 7, eerste lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Format **PRESTATIEVERANTWOORDING**

Programma: Wbb ....t/m....

Budgethouder: .....(naam provincie of rechtstreekse gemeente)

Gepland periode ... t/m ... ¹			Gerealiseerde prestaties eind periode ² (Pas invullen eind periode tbv prestatieverantwoording)				
	Totaal	Waar van SEB		Totaal	Waar van SEB	Totaal in %	Waar van SEB in %
Aantal saneringen			Aantal saneringen				
Aantal* onderzoeken			Aantal* onderzoeken				
Aantal m ² verontreinigd oppervlak			Aantal m ² gesaneerd oppervlak				
Aantal m ³ verontreinigde grond			Aantal m ³ gesaneerde grond				
Aantal m ³ verontreinigd grondwater			Aantal m ³ gesaneerd grondwater				
Aantal b.p.e.			Aantal b.p.e.				

*niet verplicht in de periode t/m 2004

Toelichting van de budgethouder op gerealiseerde prestaties:

¹ FES/VINEX-gelden: alleen t/m 2004

² De geleverde prestaties van die periode wordt uitgedrukt in percentage (z%) van de beoogde (de doelstelling) prestaties.

Een voorbeeld van de formule aan de hand van de prestaties uitgedrukt in bpe:

Gerealiseerde prestaties aantallen (bpe) * 100% = z% bpe

Geplande prestaties aantallen (bpe)

Bijlage 3, behorende bij artikel 7, tweede lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Format **BESTEDINGSVERANTWOORDING**

Programma: Wbb .... t/m ....

Budgethouder: .....(naam provincie of rechtstreekse gemeente)

Beschikbaar gesteld Wbb-budget ¹	€
Bestede bedragen	€
Saldo bestedingen Wbb	€
Specificatie FES/VINEX gelden² :	
Ontvangen	€
Bestede bedragen	€
Saldo bestedingen	€

Toelichting van de budgethouder op gerealiseerde bestedingen:

Eenmalig:

Onderwerp: Apparaatskostenvergoeding Wbb 2001-2004 voor de rechtstreekse gemeenten (G25)³

Budgethouder: .....(naam rechtstreekse gemeente)

Beschikbaar gesteld budget	€
Bestede bedragen	€
Saldo bestedingen	€

Toelichting van de budgethouder op gerealiseerde bestedingen:

¹ De apparaatskostenvergoeding van de rechtstreekse gemeenten (G25) en de vergoeding voor de pilotprojecten van het Besluit Uniforme Saneringen (BUS) maakt geen onderdeel uit van het beschikbaar gestelde budget

² FES/VINEX-gelden : indien van toepassing

³ Apparaatskostenvergoeding Wbb: alleen invullen door de rechtstreekse gemeenten (G25), die in de periode tussen 2001-2004 via een separate beschikking (30 juli 2001, kenmerk LMV/2001069368) een apparaatskostenvergoeding hebben gekregen. Vanaf 2005 hoeft hierover geen verantwoording te worden afgelegd

Bijlage 4, behorende bij artikel 13, eerste lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005**Bestedingsverantwoording voor de bijdrage ter vergoeding van de kosten van subsidie aan derden ten behoeve van in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen**

Naam budgethouder Wbb : provincie / gemeente .....

Locatie:

Door het ministerie maximaal toegekend bedrag:

euro A .....

Door de budgethouder is/zijn, op basis van de beschikking
vaststelling van de subsidie aan een derde, zijnde eigenaar
of erfpachter van een in gebruik zijnd en blijvend bedrijfsterrein,
het/de volgende bedrag(en) betaald:

tot

euro B .....

Datum:

Ondertekening (GS/B&W)

Bijlage 5, behorende bij artikel 7, derde lid en artikel 13, tweede lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Bestedingsverantwoording in het kader van de Wet bodembescherming en voor de bijdrage ter vergoeding van de kosten van subsidie aan derden ten behoeve van in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen

De bestedingsverantwoording is gericht op het geven van inzicht in de mate waarin de beschikbaar gestelde rijksmiddelen zijn besteed. De bestedingsverantwoording dient voorzien te zijn van een goedkeurende accountantsverklaring, waarvan bijgaand een model is opgenomen, en dient aan het ministerie te worden aangeboden¹. Het betreft de verantwoording over de besteding van het budget dat door het ministerie is verleend om een bijdrage te verlenen aan saneringen.

Model Accountantsprotocol en accountantsverklaring

Protocol ten aanzien van accountantsverklaringen bij de bestedingsverantwoording over de verleende voorschotten voor bodemsanering in het kader van de Wet bodembescherming

§ 1. Algemeen

Het doel van het controleprotocol is het voorkomen van een verschil tussen enerzijds de verwachtingen en eisen van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) inzake de reikwijdte en diepgang van de door de accountant uit te voeren controles en anderzijds de door de accountant te geven invulling aan die controles.

§ 2. Van toepassing zijnde regelgeving en overige door de minister gestelde voorwaarden

De volgende regelgeving en overige door de minister gestelde voorwaarden zijn van toepassing:

- de EG-verordening nr. 69/2001 van de Raad van de Europese Unie van 12 januari 2001 (Pbl.EG 2001, L10/30)²;
- de Wet bodembescherming;
- Besluit financiële bepalingen bodemsanering
- de Regeling financiële bepalingen bodemsanering;
- de beschikkingen van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de budgethouders waarin de bijdrage wordt toegezegd.

§ 3. Accountantscontrole

Diepgang.

De accountant bepaalt zelf de aanpak van zijn controle. Hij dient deze controle echter zodanig in te richten dat hij ten aanzien van de betrouwbaarheid een uitspraak kan doen met een overall assurance van minimaal 95% en met een fouttolerantie van 1%.

---

¹ Voor wat betreft de meerjarenprogramma's Wbb dienen de bestedingsverantwoording en de goedkeurende accountantsverklaring voor 15 juli van het jaar na afloop van de budgetperiode te worden ingediend. De bestedingsverantwoording en de goedkeurende accountantsverklaring voor de bijdrage ter vergoeding van de kosten van subsidie aan derden ten behoeve van in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen dienen jaarlijks – uiterlijk 31 maart na het kalenderjaar waarover de bijdrage wordt gevraagd - te worden ingediend.

² Alleen van toepassing op de bijdrage ter vergoeding van de kosten van subsidie aan derden ten behoeve van in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen.

Reikwijdte.

Het belangrijkste element van de accountantscontrole is de vaststelling dat de gelden juist en rechtmatig zijn besteed. Dat wil zeggen dat de gelden zijn besteed in overeenstemming met de hier bovengenoemde regelgeving en overige door de minister gestelde voorwaarden.

Een ander belangrijk element van controle is de vaststelling, dat de financiële jaarverantwoording juist is en voldoet aan de voorgeschreven vorm en detaillering, zoals hierboven verwoord. De accountant dient deze elementen expliciet in zijn verklaring op te nemen.

Specifieke controlepunten

De controlepunten, die de Minister van VROM specifiek van belang acht voor het vaststellen van de juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde kosten en de volledigheid van de verantwoorde opbrengsten, betreffen de vaststelling dat:

- a. overeenstemming van de financiële jaarverantwoording blijkt met de administratie van de budgethouder.
- b. adequate administratief organisatorische en interne controle maatregelen getroffen zijn om te voorkomen dat kosten die als samenloop kunnen worden aangemerkt ten laste worden gebracht van het bodemsaneringsproject.

§ 4. De accountantsverklaring

Voor de accountantsverklaring dient het model accountantsverklaring, bedoeld in paragraaf 5, te worden gehanteerd. Indien de accountantsverklaring geen onverkort goedkeurende strekking heeft, dient de aard en het gewicht van de tekortkomingen expliciet in de verklaring tot uitdrukking te worden gebracht, met inachtneming van de bewoordingen, zoals aangegeven in de Gedrags- en Beroepsregels voor Accountants. Hierbij dient zo mogelijk te worden aangesloten op het bijgevoegd model (paragraaf 5). De accountant richt zijn verklaring in met inachtneming van de door het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants vastgestelde gedrags- en beroepsregels voor registeraccountants, dan wel van de door de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten vastgestelde gedrags- en beroepsregels voor administratieconsulenten.

Daarnaast dient de accountant het van toepassing verklaarde controle protocol te vermelden.

§ 5. Model accountantsverklaring

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Ingevolge uw opdracht hebben wij de bijgevoegde door ons gewaarmerkte bestedingsverantwoording overeenkomstig artikel 7, tweede lid / artikel 13, eerste lid, van de Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005, betreffende het jaar/de periode ....., van ..... (naam budgethouder) gecontroleerd. De bestedingsverantwoording is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van gedeputeerde staten/burgemeester en wethouders van ..... (naam budgethouder). Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring bij deze bestedingsverantwoording te verstrekken. Deze verklaring is bestemd voor het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en met inachtneming van het door VROM/DGM voorgeschreven controleprotocol. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de bestedingsverantwoording geen onjuistheden van materieel belang bevat. De controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de bestedingsverantwoording. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Bevindingen

(Op te nemen indien van toepassing)

Oordeel

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat:

- a. de bijdrage is besteed in overeenstemming met de van toepassing zijnde regelgeving en overige door de minister gestelde voorwaarden;
- b. de in de bestedingsverantwoording opgenomen gegevens juist en volledig zijn weergegeven.

Toelichting

(Op te nemen indien van toepassing)

Plaats, datum

Ondertekening

Bijlage 6, behorende bij artikel 8, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Protocol Ouderdomsbepaling

Ter bepaling of, en zo ja voor welk deel de verontreiniging op of in de bodem van een bedrijfsterrein is veroorzaakt vóór 1-1-1975

Inhoud

1. Begrippenlijst	9
2. Het protocol Ouderdomsbepaling	10
2.1 De Bedrijvenregeling	10
2.2 Voor wie is het protocol ouderdomsbepaling bestemd	10
2.3 Doel en werkwijze	10
2.4 Het formulier ouderdomsbepaling	10
2.4.1 Algemene gegevens initiatiefnemer	11
2.4.2 Stap 1: bedrijfsgegevens en gegevens over gebruikte stoffen	11
2.4.3 Stap 2: algemene beoordeling periode veroorzaking verontreiniging als gevolg van de bedrijfsvoering	11
2.4.4 Eindconclusie	13
2.4.5 Het formulier	15
3. De Stoffenlijst.....	17

1 Begrippenlijst

- **Bedrijfsactiviteiten:** alle gegevens over de activiteiten van het bedrijf zoals die in officiële documenten (register Kamer van Koophandel, notariële akten, vergunningen, jaarrekeningen etc.) voorkomen voor zover ze relevant zijn voor het beoordelen van het geval van bodemverontreiniging in het kader van het protocol.
- **Besluit Financiële bepalingen bodemsanering:** de Algemene Maatregel van Bestuur waarin de bedrijvenregeling wettelijk is verankerd.
- **Cluster van gevallen:** een aantal gevallen van verontreiniging die gezamenlijk worden gesaneerd.
- **Convenant:** het convenant bodemsanering in gebruik zijnde en blijvende bedrijfsterreinen d.d. 11 juni 2001 en de daarbij gevoegde notitie bodemsanering bedrijfsterreinen en de notitie aanzet tot een protocol ter bepaling van de ontstaansperiode van verontreinigingen in de bodem in relatie tot het jaar 1975 (Ouderdomsbepaling).
- **GLOBIS:** Geografisch Landelijk Overheids Bodem InformatieSysteem (informatiesysteem voor bevoegde overheden bodemsanering).
- **Formule:** via de formule kan rekenkundig de mate van verontreiniging vóór 1-1-1975 worden bepaald. Het percentage dat uit de formule komt, wordt vermenigvuldigd met het voor het bedrijf toepasselijke subsidiepercentage: dit is het zogenaamde 'pro-rata temporis' principe.
- **Modale situatie:** dit is het referentieniveau voor de formule ter vaststelling of de veroorzaking van de bodemverontreiniging in belangrijke mate heeft plaatsgevonden vóór 1-1-1975, waarbij wordt uitgegaan van een bedrijfssituatie en een bedrijfsvoering conform voor die tijd geldende normen en richtlijnen.
- **Potentieel bodemverontreinigende activiteiten (pba's):** zijn die activiteiten die een geval van bodemverontreiniging kunnen veroorzaken, zoals productie, op- en overslag van stoffen.
- **Stoffenlijst:** lijst met stoffen en processen, waarbij algemeen bekend is dat deze uitsluitend een toepassing kenden vóór 1-1-1975 (categorie 1) of een toepassing kenden zowel voor als na 1-1-1975 (categorie 2) of uitsluitend op of na 1-1-1975 (categorie 3). De lijst is weergegeven in hoofdstuk 4.
- **Standaardwaarden:** waarden die in de formule zijn opgenomen om de modale situatie te kunnen kwantificeren
- **UBI-code:** de Uniforme Bron Indeling potentieel bodemvervuilende activiteiten: landelijke standaardcode waarmee bodembedreigende activiteiten door de overheid worden beschreven.
- **Vooronderzoek of historisch onderzoek (NVN 5725):** beschrijft de werkwijze voor het uitvoeren van het vooronderzoek (archiefonderzoek/interviews/locatie-inspectie) voorafgaand aan het feitelijke onderzoek (= veld en laboratoriumonderzoek) naar de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem/grond; onderdeel van Vooronderzoek conform NVN 5725.
- **Verkennend onderzoek (NEN 5740):** deze norm beschrijft de werkwijze voor het opstellen van de onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek naar de aanwezigheid van bodemverontreiniging.
- **Weegfactoren:** waarden die in de formule zijn opgenomen om veranderingen in de omvang van de potentieel bodembedreigende activiteiten te kunnen kwantificeren.

2 Het protocol Ouderdomsbepaling

2.1 De Bedrijvenregeling

Van 2003 tot aan de inwerkingtreding van het Besluit financiële bepalingen bodemsanering is het voor eigenaren en erfpachters van in bedrijf zijnde en blijvende bedrijfsterreinen mogelijk geweest om op grond van provinciale en gemeentelijke subsidieverordeningen subsidie aan te vragen tijdens het zogenaamde interimbeleid Bedrijvenregeling. Met de komst van het Besluit Financiële bepalingen bodemsanering is er een wettelijke verankering van de convenantsafspraken uit 2001. In het besluit wordt uitgegaan van een overheidsbijdrage voor de sanering van ernstige gevallen van bodemverontreiniging veroorzaakt vóór 1-1-1975, waarbij in een beschikking bedoeld als in artikel 37, eerste lid van de Wet Bodembescherming is vastgesteld dat er sprake is van een geval van ernstige verontreiniging dat spoedig dient te worden gesaneerd, dan wel waarbij de noodzaak tot sanering is ontstaan naar aanleiding van voorgenomen activiteiten op het desbetreffende bedrijfsterrein.

Ter uitwerking van artikel 11, eerste lid sub a van het Besluit financiële bepalingen bodemsanering wordt de beoordelingswijze van het criterium van 'veroorzaking vóór 1975' geregeld in dit protocol. Door het protocol te volgen wordt in twee stappen aantoonbaar gemaakt of, en zo ja voor welk deel, de verontreiniging op of in de bodem van een bedrijfsterrein voor 1-1-1975, is veroorzaakt. Tijdens het interimbeleid werd voor deze bepaling van de ouderdom gebruik gemaakt van de Circulaire Ouderdomsbepaling. De Circulaire wordt vervangen door het voorliggende protocol, waarin een vereenvoudiging is doorgevoerd: stap 3 en 4 uit de Circulaire worden niet meer toegepast.

2.2 Voor wie is het protocol ouderdomsbepaling bestemd?

Dit protocol is bestemd voor:

- a. Het bevoegd gezag Wet Bodembescherming tevens belast met het uitvoeren van de bedrijvenregeling zoals vastgelegd in het Besluit Financiële bepalingen bodemsanering. Hierna te noemen 'bevoegd gezag'.
- b. Eigenaren of erfpachters van in gebruik zijnde bedrijfsterreinen die in aanmerking willen komen voor een bijdrage in de saneringskosten vanuit de bedrijvenregeling. Hierna te noemen 'initiatiefnemer'.

2.3 Doel en werkwijze

Met het protocol wordt de 'veroorzaking vóór 1975' van gevallen van bodemverontreiniging - conform de definitie van de Wet bodembescherming - beoordeeld en als zodanig vastgesteld. Aan de kenmerken van een bodemverontreiniging zelf is zelden eenvoudig en eenduidig te bepalen wanneer de verontreinigende stoffen in de bodem zijn terechtgekomen. Of en zo ja voor welk deel de verontreiniging is veroorzaakt vóór 1-1-1975 wordt bepaald op basis van gegevens over de bedrijfsvoering (processen, gebruik van stoffen of eventueel gebeurtenissen of incidenten). Het protocol ter bepaling van de 'veroorzaking vóór 1975' bestaat uit twee stappen, die worden genomen op basis van algemene (historische) informatie over de bedrijfsvoering en bedrijfsprocessen (de periode van mogelijke veroorzaking staat centraal). De initiatiefnemer en het bevoegd gezag vullen hiertoe één formulier in. Het ingevulde en door partijen voor akkoord ondertekende formulier geeft onderbouwing aan de feitelijke aanvraag voor een bijdrageverlening in het kader van het Besluit financiële bepalingen bodemsanering.

2.4 Het formulier ouderdomsbepaling

Tot het protocol behoort een verplicht formulier ouderdomsbepaling (zie hoofdstuk 5) bestaande uit de volgende onderdelen:

- algemene informatie over de aanvrager en het geval van bodemverontreiniging;
- inhoudelijke informatie bij stap 1 en eventueel stap 2 al dan niet leidend tot de vaststelling van 'veroorzaking vóór 1975';
- de verklaring van de initiatiefnemer en de eindconclusie van het bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag heeft de taak om te beoordelen of de door de initiatiefnemer aangeleverde informatie voldoet. Tevens heeft het bevoegd gezag de taak om vast te stellen - nadat zij de informatie heeft beoordeeld - of en zo ja voor welk deel de verontreiniging vóór 1-1-1975 is veroorzaakt. Het is aan het bevoegd gezag om te beoordelen of zij zelf informatie in wil brengen als aanvulling op de informatie die

door de initiatiefnemer wordt verschaft.

2.4.1 *Algemene gegevens initiatiefnemer*

Algemene informatie is nodig bij het bevoegd gezag ten behoeve van de registratie en de administratieve verwerking van de aanvraag de ouderdom vast te stellen. Het gaat hierbij om algemene bedrijfsgegevens, de locatiegegevens en een omschrijving van het (vermoedelijke) geval van bodemverontreiniging. Indien de initiatiefnemer bekend is met de gevraagde topografische coördinaten en de bedrijfs codering dan kan de initiatiefnemer ook deze gegevens al op het formulier invullen (bij coördinaten en UBI-code).

2.4.2 *Stap 1: bedrijfsgegevens en gegevens over gebruikte stoffen*

De informatievoorziening te verzorgen door de initiatiefnemer bestaat in stap 1 uit het nagaan of de betreffende verontreinigingssituatie bestaat uit stoffen die voorkomen op de "Lijst met stoffen en processen, waarbij algemeen bekend is dat deze uitsluitend een toepassing kenden vóór 1-1-1975 (categorie 1) of een toepassing kenden zowel voor als na 1-1-1975 (categorie 2) of uitsluitend op of na 1-1-1975 (categorie 3)". Hierna te noemen De Stoffenlijst (zie hoofdstuk 4). Ook gaat de initiatiefnemer na of op grond van de actuele kennis, bijvoorbeeld binnen een uitgevoerd bodemonderzoek, al een ouderdom bepaald of bekend is.

- ⇒ Indien er sprake is van een categorie 1 stof of indien uitsluitend sprake is van een eenmalige gebeurtenis of incident, waarbij de datum bekend is en is gelegen vóór 1-1-1975, dan wordt voor 100% aan het criterium van 'veroorzaking vóór 1975' voldaan. Initiatiefnemer vult het blad voor stap 1 in, voegt indien nodig onderbouwende informatie in de vorm van onderzoeksrapporten toe, ondertekent het statusblad en dient het geheel in bij het bevoegd gezag met het verzoek om conform de aanvraag tot vaststelling van de ouderdom over te gaan.
- ⇒ Indien er sprake is van een categorie 2 stof moet worden vastgesteld gedurende welke periode de verontreiniging is ontstaan. Dit gebeurt in stap 2.
- ⇒ Indien er sprake is van een categorie 3 stof, is er geen sprake van verontreiniging voor 1975 en voldoet initiatiefnemer niet aan het criterium van 'veroorzaking vóór 1975'.

Verontreinigingsvlekken die ruimtelijk geheel of gedeeltelijk van elkaar gescheiden zijn en ieder een verschillende oorzaak kennen zijn in beginsel aan te merken als verschillende gevallen van ernstige verontreiniging. Op een bedrijfsterrein kunnen zich daarom meerdere gevallen van bodemverontreiniging voordoen, die ook verschillend kunnen worden beoordeeld en aangepakt, zelfs als deze elkaar overlappen. Een voorbeeld betreft een bedrijfsterrein waarop zich een verontreinigde ophooglaag bevindt boven een er niet mee samenhangende mobiele verontreiniging in de ondergrond. Indien de verontreinigingssituatie binnen het onderzoeksgebied bestaat uit meerdere gevallen van bodemverontreiniging, wordt voor de individuele gevallen vastgesteld of het gaat om de voor de ouderdomsbepaling maatgevende stoffen en of deze stoffen voorkomen op de Stoffenlijst. In deze situatie wordt per geval het formulier voor stap 1 ingevuld. Om onderscheid in gevallen te kunnen maken zijn de resultaten van een gericht historisch en/of verkennend onderzoek noodzakelijk. Het betreffende onderzoek dient een minimaal kwaliteitsniveau te bezitten zoals beschreven in de NVN 5725 'Leidraad bij het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, oriënterend en nader onderzoek', dan wel de NEN 5740 'Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek'.

2.4.3 *Stap 2: algemene beoordeling periode veroorzaking verontreiniging als gevolg van de bedrijfsvoering*

Indien er sprake is van verontreiniging door een categorie 2 stof zal de initiatiefnemer op basis van de ontstaansperiode van de verontreiniging per geval moeten aantonen dat en zo ja in welke mate de betreffende verontreiniging voldoet aan het criterium van 'veroorzaking vóór 1975'. Hierbij worden begin en einde van de operationele periode van bedrijfsvoering met de betreffende verontreinigende stoffen genomen als maatstaf voor de beoordeling. Van belang zijn de "potentieel bodemverontreinigende activiteiten" (pba's) en de modale situatie ten aanzien van de bedrijfsvoering. De potentieel bodemverontreinigende activiteiten zijn activiteiten die een geval van bodemverontreiniging kunnen veroorzaken, zoals productie, op- en overslag van stoffen. Volgens onderstaande formule wordt rekenkundig bepaald in welke mate aan het criterium van 'veroorzaking vóór 1975' is voldaan. De berekening is als volgt gedefinieerd:

$$\%(\text{vóór } 1-1-1975) = 100 * \frac{P_0}{P_0 + 0,5 * x * P_1 + 0,2 * y * P_2}$$

- P_0 is aantal jaren van de start productieproces vóór 1-1-1975
 P_1 is het aantal jaren in de periode 1-1-1975 – 31-12-1980 (maximaal 6 jaar)
 P_2 is het aantal jaren in de periode 1-1-1981 – 31-12-1986 (maximaal 6 jaar)

De weegfactoren, x en y geven de omvang van de "potentieel bodemverontreinigende activiteiten" (pba's) voor de betreffende periode weer t.o.v. de periode vóór 1-1-1975. De weegfactoren hebben de waarde 1 indien de omvang van de pba's voor de betreffende periode gelijk is aan die van periode vóór 1-1-1975. De standaardwaarden 0,5 en 0,2 horen bij een modale situatie van bedrijfsvoering van respectievelijk de periodes 1-1-1975 tot 31-12-1980 en 1-1-1981 tot 31-12-1986.

Voorbeelden

- a. Een productieproces is gestart in 1967 en geëindigd in 1984, waarbij de potentieel bodemverontreinigende activiteit (pba) gelijk is gebleven. Volgens de berekening wordt het percentage dan:

$$\%(\text{vóór } 1-1-1975) = 100 * \frac{7}{7 + 0,5 * 1 * 6 + 0,2 * 1 * 4} = 64,5\%$$

- b. Een productieproces is gestart in 1958 en is nog in bedrijf, waarbij de potentieel bodemverontreinigende activiteit (pba) gelijk is gebleven. Volgens de berekening wordt het percentage dan:

$$\%(\text{vóór } 1-1-1975) = 100 * \frac{17}{17 + 0,5 * 1 * 6 + 0,2 * 1 * 6} = 80,2\%$$

De initiatiefnemer zorgt voor verifieerbare historische informatie met betrekking tot de periode van het gebruik of de toepassing van bodemverontreinigende stoffen, de momenten waarop zich belangrijke gebeurtenissen en/of incidenten hebben voorgedaan, de bedrijfsvoering is aangepast en/of preventieve (bodembeschermende) voorzieningen zijn aangebracht. Voor invulling van stap 2 van dit protocol, is een gericht historisch onderzoek noodzakelijk met een minimale kwaliteitsstandaard conform de NVN 5725 en met specifieke aandacht voor bedrijfsprocessen en procesveranderingen, het gebruik van stoffen (binnen de processen) inclusief de periode van toepassing en de precieze plaats(en), de bedrijfsinrichting en de veranderingen daarvan in de tijd inclusief aanwezige (bodembeschermende)-voorzieningen, de voormalige en huidige potentieel bodembelastende bedrijfsactiviteiten, etc. De resultaten van een daarop aansluitend Verkennend Onderzoek (conform NEN5740) kunnen voor een betere onderbouwing zorgen.

Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer dienen na te gaan of er voor de betreffende categorie verontreinigingen op brancheniveau, of anderszins meer generiek, afspraken zijn gemaakt over afwijkende weegfactoren en/of standaardwaarden en deze waarden in de betreffende situatie toegepast kunnen worden. De berekeningen worden per geval uitgevoerd.

2.4.4 Eindconclusie

Het bevoegd gezag voert een check uit op de volledigheid van de verstrekte informatie en vult de algemene gegevens indien van belang aan, bijvoorbeeld voor de invoering van het geval in het provinciale registratiesysteem voor gevallen van bodemverontreiniging (GLOBIS). Het bevoegd gezag stelt vast of de opgegeven verontreinigende stoffen inderdaad als bepalend kunnen worden beschouwd voor de vaststelling van het criterium van 'veroorzaking vóór 1975' en beoordeelt de aanvraag door een controle van aangeleverde informatie aan de hand van de Stoffenlijst. Indien van toepassing beoordeelt het bevoegd gezag de aangeleverde historische informatie of de resultaten van aangeleverde onderzoeken, waaruit de ontstaanswijze uit eenmalige gebeurtenissen of incidenten is afgeleid.

Indien ook stap 2 is ingevuld, beoordeelt het bevoegd gezag de aangeleverde historische informatie of de resultaten van aangeleverde onderzoeken, waarbij de ouderdom van de verontreiniging is bepaald en waarin de grondslagen voor berekeningen staan vermeld, of waaruit de ontstaanswijze van gebeurtenissen of incidenten is afgeleid. Het bevoegd gezag kan de initiatiefnemer verzoeken om aanvullende informatie te leveren in geval van onvolledigheid of onduidelijkheid van de aanvraag. Het bevoegd gezag legt haar oordeel vast op het formulier onder stap 2.

Het bevoegd gezag vult de eindconclusie in. Het ambtelijk eindoordeel wordt aan de initiatiefnemer kenbaar gemaakt door middel van toezending van de ingevulde informatiebladen en het ondertekende statusblad.

Als het bevoegd gezag gegronde redenen aanwezig acht om te twijfelen aan de gegevens dan kan het bevoegde gezag zelf onderzoek doen. Dit onderzoek is er dan op gericht om aan te tonen dat bijstelling van de weegfactoren en/of standaardwaarden in de rekenformule gezien de specifiek geldende omstandigheden gerechtvaardigd is. De aanvrager wordt van het voornemen van dit eigen, gevalsspecifieke, onderzoek door het bevoegd gezag in kennis gesteld. Binnen een termijn van 13 weken wordt het resultaat van dit onderzoek aan de aanvrager kenbaar gemaakt met een onderbouwing van de

door het bevoegd gezag gehanteerde weegfactoren en/of standaardwaarden. Na aanlevering van het aanvullende onderzoeksrapport beoordeelt het bevoegd gezag de resultaten ervan binnen een termijn van 13 weken en betreft deze bij het definitieve besluit over het criterium van 'veroorzaking vóór 1975'.

2.4.5 *Het formulier*

Algemene gegevens in te vullen door initiatiefnemer:	
Naam bedrijf:	Adres:
Aard van het bedrijf:	Rechtspersoonlijkheid:
Moederbedrijf:	
Kadastraal nummer:	
Beschrijving (vermoedelijk) geval bodemverontreiniging:	
Contactpersoon aanvraag:	Telefoonnummer:
Coördinaten (indien bekend):	UBI-code (indien bekend):

Stap 1 Bedrijfsgegevens en gegevens over gebruikte stoffen in te vullen door initiatiefnemer:
Omschrijving huidige bedrijfsvoering:
Vanaf (jaartal):
Omschrijving evt. vorige bedrijfsvoering:
Vanaf (jaartal):
Aard van de bodemverontreiniging (stoffen) + categorie stoffenlijst:
<small>⇒ indien volledig sprake van categorie I stof, ga door naar ondertekening</small>
Vermoedelijk veroorzaakt door: <ul style="list-style-type: none"> ☐ een eenmalige gebeurtenis of incident vóór 1975, te weten: <ul style="list-style-type: none"> ..... datum: ..... dit blijkt uit document: <ul style="list-style-type: none"> .....   <small>⇒ ga door naar ondertekening</small> ☐ bedrijfsvoering ⇒ ga door naar stap 2
Bijzonderheden:

Stap 2: Algemene beoordeling periode veroorzaking verontreiniging als gevolg van de bedrijfsvoering - potentieel bodemverontreinigende activiteit 1 – in te vullen door initiatiefnemer:
Omschrijving activiteit(en):
Periode (per stof aangeven):

Weken de bodembeschermde voorzieningen af van de gangbare voorzieningen in de betreffende periode? ☐ Ja, dit blijkt uit: ☐ Nee	
Ondertekening door initiatiefnemer	
Hierbij verklaart ondergetekende dat de door hem/haar op dit formulier ingevulde gegevens naar waarheid zijn ingevuld.	
Datum	Handtekening

Algemene gegevens in te vullen door het bevoegd gezag:
Coördinaten:
UBI-code:

Stap 1 Bedrijfsgegevens en gegevens over gebruikte stoffen in te vullen door het bevoegd gezag:
UBI-code huidige bedrijfsvoering:
UBI-code evt. vorige bedrijfsvoering:
Is de aard van de bodemverontreiniging (stoffen) maatgevend voor de ouderdom?
Bijzonderheden:

Stap 2: Algemene beoordeling periode veroorzaking verontreiniging als gevolg van de bedrijfsvoering - potentieel bodemverontreinigende activiteit 1 – in te vullen door het bevoegd gezag:	
Jaren vóór 1-1-1975 (P_0):	Jaren 1975 -1980 (P_1):
Jaren 1981 -1986 (P_2):	weegfactoren + motivatie:
x =	
Uitkomst formule: $\%(\text{vóór } 1-1-1975) = 100 * \frac{P_0}{P_0 + 0,5 * x * P_1 + 0,2 * y * P_2} =$	

Eindconclusie in te vullen door het bevoegd gezag
--

Hierbij verklaart ondergetekende, namens het bevoegd gezag dat op basis van de bovengenoemde gegevens

het percentage dat is veroorzaakt vóór 1-1-1975 is vastgesteld op:

.....% (invullen percentage berekend bij stap 2)

Datum

Handtekening

3 De Stoffenlijst

Lijst met stoffen en processen, waarbij algemeen bekend is dat deze uitsluitend een toepassing kenden vóór 1-1-1975 (categorie 1) of een toepassing kenden zowel voor als na 1-1-1975 (categorie 2) of uitsluitend op of na 1-1-1975 (categorie 3). Deze lijst is in ontwikkeling, en kan in de loop van de tijd eventueel worden uitgebreid met stoffen en/of processen waarvan bijvoorbeeld bij de evaluatie van het ouderdomsprotocol blijkt dat ze altijd in de regeling vallen. Onderstaande lijst geeft de stand van zaken op 1-4-2002 weer. De lijst is niet limitatief. Het eerste deel van de lijst kent een opsomming van stoffen welke in het UBI systeem worden gebruikt. UBI staat voor Uniforme BronIndeling potentieel bodembedreigende activiteiten en is de landelijke standaardcode waarmee bodembedreigende activiteiten door de overheid worden beschreven. Het tweede deel van de lijst is gebaseerd op de indeling van stoffen waarvoor een interventiewaarde bekend is.

UBI-stof	Vóór 1-1-1975 Categorie I	op of na 1-1-1975 Categorie III	Voor en na 1-1-1975 Categorie II
1,2-dichloorpropeen			1947-1997
1,3-butadien			1930-actueel
1,3-dichloorpropeen			1947-1997
1-butanol			1930-actueel
2,3,7,8-tcdd			1949-actueel
2,4,5-T			1947-1978
2,4,6-trinitrofenol			1902-actueel
2,4,6-trinitrotolueen			1902-actueel
2-naftol			1880-actueel
3,4,5-trihydroxybenzoëzuur			19e eeuw-actueel
3,4-dichlooralinine	1947-1962		
Aceton			1890-actueel
Acrylamide			<1949-actueel
Acrylnitril			<1949-actueel
Aldicarb			1969-actueel
Alkykwik			nog niet bepaald-1986
amino-azijnzuur			1946-actueel
amphibole			1910-1998
Aniline			1880-actueel
anthraceen			17e eeuw-actueel
anthrachinon-sulfonzuur			1901-actueel
Antimoon			1893-actueel
Arseen			1840-actueel
Atrazin			1947-1999
Barium			1914-actueel
bendiocarb			nog niet bepaald-1996
Benzeen			1840-actueel
benzeensulfonzuur			1900-actueel
Benzidine			1873-actueel
benzo(a)pyreen			19e eeuw-actueel
benzoëzuur			1900-actueel
Borium			19e eeuw-actueel
Cadmium			19e eeuw-actueel
calciumfluoride			19e eeuw-actueel
captan			1947-actueel
carbendazim			1972-actueel
carbondsulfide			1863-actueel
carbonsulfide			1863-actueel
chloorkalk			19° eeuw-actueel

chloorpyrifos			1971-actueel
chloroform			1900-actueel
chroom			1855-actueel
cobalt			19 ^e eeuw-actueel
creosol			1900-actueel
cresol			1855-actueel
cyanide			1840-actueel
cyanide-complex			1840-actueel
cyclohexanon			<1949-actueel
DDT	1944-1973		
diazinon			1947-2000
dichloorbenzeen			1954-actueel
dichloormethaan			1940-actueel
dichloorvos			1947-actueel
di-ethanolamine			nog niet bepaald-actueel
diethyleenglycol			1928-actueel
di-ethylether			19 ^e eeuw-actueel
diethylglycol (2,4,6,-trinitrofenol)			1902-actueel
dihydroxybiphenylpropaan			1945-actueel
dimethoaat			1947-actueel
di-octylphtalaat			<1949-actueel
diuron			1947-actueel
endosulfan			1947-actueel
epichloorhydrine			1953-actueel
ethanol			18 ^e eeuw-actueel
ethylacetaat			1880-actueel
ethyleendiamine			1935-actueel
ethyleenglycol			1920-actueel
fenol			1912-actueel
fentinacetaat			1947-actueel
fention			nog niet bepaald-actueel
fluorantheen			18 ^e eeuw-actueel
formaldehyde			1923-actueel
glycerol			17 ^e eeuw-actueel
glyfosfaat			1974-actueel
hexachloorethaan			nog niet bepaald-actueel
hexamethyleen-di-iso-cyanaat			<1949-actueel
hexamine			1900-actueel
hydrazine			1955-actueel
hydrochinon			1908-actueel
indigosolen			< 1949-actueel
Koper			19e eeuw-actueel
koperoxichinolaat			1970-1996

Kwik			1850-actueel
Lindaan			1947-actueel
Lood			16e eeuw-actueel
malathion			1947-actueel
Mcpa			1947-actueel
Melamine			1950-actueel
metam-natrium			1947-2001
Methanol			18e eeuw-actueel
methoxychlor			nog niet bepaald
methylacrylaat			1940-actueel
methylbromide			1947-1981
methylchloride			nog niet bepaald
methylisothiocyanaat			1947-1984>
methylkwik			nog niet bepaald
mevinphos			1947-1999
molybdeen			< 1948-actueel
naftaleen			1860-actueel
n-decaan			19e eeuw-actueel
n-hexaan			19e eeuw-actueel
Nikkel			19e eeuw-actueel
nitroglycerine			19e eeuw-actueel
n-octaan			19e eeuw-actueel
o-cresol			1855-actueel
o-di-ethylphatalaat			1949-actueel
Oliezuur			19e eeuw-actueel
parathion			1947-actueel
pcb-28			1930-1998
pentachloorfenol			1935-1998
picrinezuur			1902-actueel
p-phenyleendiamine			nog niet bepaald-actueel
propyleenglycol			1949-actueel
Pyridine			1949-actueel
Selenium			1930-actueel
Simazin			1947-actueel
Stearine			19e eeuw-actueel
stearinezuur			17e eeuw-actueel
Strontium			1936-actueel
Styreen			1945-actueel
Terpentine			19e eeuw-actueel
tetrachloorkoolstof			1908-actueel
tetrachloormethaan			1908-actueel
tetrahydrofuraan			1950-actueel
Tin			1800-actueel

Tolueen			1860-actueel
Toluidine			1880-actueel
Tributyltin			1970>-actueel
trichloorethaan			1925-1996
trichlooretheen			1918-actueel
trichloormethaan			1900-actueel
vanadium			< 1948-actueel
vinylchloride			1918-actueel
wolfraam			1910-actueel
xyleen			1860-actueel
zilver			1850-actueel
zineb			1947-actueel
zink			19e eeuw-actueel

Leidraad-stof	vóór 1-1-1975 Categorie I	Op of na 1-1-1975 Categorie III	Voor en na 1-1-1975 Categorie II
I Metalen			
antimoon			1893-actueel
arsen			1840-actueel
barium			1914-actueel
cadmium			19e eeuw-actueel
chrom			1855-actueel
cobalt			19e eeuw-actueel
Koper			19e eeuw-actueel
Kwik			1850-actueel
Lood			16e eeuw-actueel
molybdeen			
nikkel			19e eeuw-actueel
Zink			19e eeuw-actueel
II Anorganische verbindingen			
cyaniden-vrij			1840-actueel
cyaniden-complex (pH<5)			1840-actueel
cyaniden-complex (pH>=5)			1840-actueel
thiocyanaten			
bromide (mg Br/l)			
chloride (mg Cl/l)			
fluoride (mg F/l)			
III Aromatische verbindingen			
benzeen			1840-actueel
ethylbenzeen			
tolueen			1860-actueel

xylene			1860-actueel
styreen (vinylbenzeen)			1945-actueel
Fenol			1912-actueel
cresolen (som)			1923-actueel
catechol (o-dihydroxybenzeen)			
resorcinol (m-dihydroxybenzeen)			
hydrochinon (p-dihydroxybenzeen)			1908-actueel
IV Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK)			
naftaleen			1860-actueel
anthraceen			17e eeuw-actueel
fenantreen			
fluorantheen			18e eeuw-actueel
Benzo(a)antraceen			
chryseen			
benzo(a)pyreen			19e eeuw-actueel
benzo(ghi)peryleen			
benzo(k)fluorantheen			
indeno(1,2,3-cd)pyreen			
V Gechloreerde koolwaterstoffen			
vinylchloride			1918-actueel
dichloormethaan			
1,1-dichloorethaan			
1,2-dichloorethaan			
1,1-dichlooretheen			
dichloorpropanen			
trichloormethaan (chloroform)			1900-actueel
1,1,1-trichloorethaan			1925-1996
1,1,2-trichloorethaan			1925-1996
trichlooretheen (Tri)			1918-actueel
tetrachloormethaan (Tetra)			1908-actueel
tetrachlooretheen (Per)			1934-actueel
chloorbenzenen (som)			
monochloorbenzeen			
dichloorbenzenen			
trichloorbenzenen			
tetrachloorbenzenen			
pentachloorbenzeen			
hexachloorbenzeen			
chloorfenolen (som)			

monochloorfenolen (som)			
dichloorfenolen			
trichloorfenolen			
tetrachloorfenolen			
pentachloorfenol			1935-1998
chloornaftaleen			
monochlooranilinen			
polychloorbifenylen			
EOX			
VI Bestrijdingsmiddelen			
DDT/DDE/DDD	1944-1973		
drins			
aldrin			1947-1982
dieldrin			1947-1980
endrin			1947-
HCH-verbindingen	1947-1967		
α-HCH	1947-1967		
β-HCH	1947-1967		
γ-HCH	1947-1967		
atrazine			1947-
carbaryl			1947-2001
carbofuran		1975-actueel	
chloordaan			
endosulfan			1947-actueel
heptachloor			
heptachloor-epoxide			
maneb			1947-actueel
MCPA			1947-actueel
organatinverbindingen			
VII Overige verontreinigingen			
cyclohexanon			
ftalaten			
minerale olie			
pyridine			
tetrahydrofuran			
tetrahydrothiofeen			
tribroommethaan			

Bijlage 7, behorende bij artikel 9, eerste lid, en 10, eerste lid, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Saneringskosten

Stichtingskosten

Vorbereidende werkzaamheden

- vastleggen bestaande situatie
  - o opstellen meetnet bij omliggende gebouwen en constructies
- ontruimen/inrichten werkterrein
  - o verwijderen begroeiing
  - o plaatsen/verwijderen keten, opnemen verharding, leggen tijdelijke verhardingen
  - o tijdelijke beveiligingsmaatregelen (hekwerk, wasplaats)
  - o ontsluiting
- voorzieningen nutsleidingen
  - o proefsleuven voor traceren nutsleidingen
  - o aanpassen/ondersteunen/verleggen
  - o instandhouden
- bouwkundige voorzieningen
  - o instandhouden infrastructurale werken
  - o fundaties
  - o damwanden
  - o hulpconstructies
  - o voorzieningen arbeidshygiëne en veiligheid tijdens uitvoering

Sloopwerken

- bovengrondse opstallen
- voorzieningen asbest / asbest sanering
- fundaties, vloeren, putten en dergelijke
- verhardingen
- verwerking vrijkomende materialen (voor zover niet verontreinigd)

Herinrichtingskosten

- herstel infrastructurale voorzieningen (weg-terreinverhardingen, riolering, nutsvoorzieningen, groen)

Grondwerken

- inrichten depot
- ontgraven (grond, verontreinigde fundaties, puin etc.)
- scheiden partijen/fracties
- transport
- tijdelijke opslag in tussendepots op locatie
- partijkeuringen mogelijkheden verwerking grond

- leveren en verwerken en verdichten schone aanvulgrond
- ontwateren van slib

Verwerkingskosten

- storten grond
- reiniging grond
- hergebruik grond
- tijdelijke opslag (T.O.P.)

Bemalings- en zuiveringsinrichting

- aanbrengen en verwijderen bemalingssysteem inclusief leidingen en pompen
- aanbrengen/verwijderen zuiveringsinstallatie
- aanbrengen afvoerleidingen
- aanbrengen waarnemingsputten en dergelijke
- instandhouden kortlopende bemaling/zuivering

Afschermconstructies (voorkomen verspreiding bij IBC- en tijdelijke beveiligingsmaatregelen)

- ontgraven sleuf t.b.v. verticale wand (grondverzet en verwerking onder grondwerken en verwerkingskosten)
- aanbrengen verticale wand
- aanbrengen horizontale afdichtingslaag (boven/onder)

Controlesysteem

- aanbrengen debietmeters
- aanbrengen peil- en bemonsteringsfilters of drains
- aanbrengen hoogtebouten
- uitvoeren bestandsopname en nulmeting (zie ook voorbereiding)

Directievoering en milieukundige begeleiding

- directievoering
- milieukundige begeleiding
- analysekosten
- opstellen evaluatierapport
- kosten apparatuur

Bijkomende kosten

- vergunningen (leges, heffing, kosten lozing water)
- verzekeringen

Overhead (over alle voorgenoemde kosten met uitzondering van grondverwerking)

- uitvoeringskosten (max. 10%)
- algemene kosten, winst en risico aannemer, niet inbegrepen de kosten van verwerking van vrijkomende grond, grondwater en afval (max. 15%)

Doorlopende kosten**Instandhouden voorzieningen**

- Instandhouden:
  - o bemalingssysteem
  - o zuiveringsinstallatie (verbruikskosten chemicaliën, afvoer slib, etc.)
  - o energiekosten
  - o bemaling
  - o zuivering
- instandhouden bovengrondse constructies en voorzieningen
- instandhouden grondwatercontrolesysteem
- doorspuiten en evt. vervangen controledrains
- doorpompen en evt. vervangen waarnemingsfilters

Bijkomende kosten

- vergunningen (leges, zuiveringsheffing)
- verzekeringen

Nazorg (betreft zowel IBC- als tijdelijke beveiligingsmaatregelen)

- kwantiteitsmetingen
  - o debietmetingen
  - o geohydrologische waarnemingen en evaluatie
  - o zettingsmetingen en evaluatie
- kwaliteitsmetingen
  - o bemonstering
  - o analyse
  - o evaluatie
- algemene begeleiding en toezicht
- scenario bij falen van voorzieningen

Vervangingskosten (zowel voor IBC- als tijdelijke beveiligingsmaatregelen)**Afschermconstructies**

- vervanging verticale wand
- aanbrengen horizontale afdichtingslaag
- registratie-apparatuur

Bemaling en zuiveringsinrichting

- bemalingssysteem inclusief leidingen en pompen
- zuiveringsinstallatie
- randapparatuur (registratie-, regel- en schakelkasten)

Bijlage 8 behorende bij artikel 12, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005**Tabel eisen bedrijvenregeling: aanvraag bijdrageverlening/verzoek tot voorschotverstrekking/aanvraag bijdragevaststelling**

Jaar:

Budgethouder:

Aanvraag bijdrageverlening (obv conceptbeschikking van bevoegd gezag) + melding binnengekomen aanvra(a)g(en) voor subsidie voor de sanering van een in gebruik zijnd en blijvend bedrijfsterrein.

1. Aanvraag bijdrageverlening (obv concept-beschikking van bevoegd gezag)

Naam Locatie	Bedrijfsnaam	Naam eigenaar*	Naam erfpachter*	Te verlenen subsidiepercentage volgens conceptbeschikking	Saneringskosten volgens SP	Max. bedrag volgens concept-beschikking subsidieverlening	Verwacht jaar vaststelling subsidie

* afhankelijk van de situatie: indien er sprake van erfpacht is, komt de erfpachter voor een bijdrage in aanmerking. Is er slechts sprake van een eigenaar zonder erfpacht, dan komt de eigenaar in aanmerking voor een bijdrage.

2. Melding binnengekomen aanvra(a)g(en) voor subsidie voor de sanering van een in gebruik zijnd en blijvend bedrijfsterrein.

Volgnr.	Naam Locatie	Bedrijfsnaam	Naam eigenaar*	Naam erfpachter*	Subsidiepercentage volgens aanvraag	Saneringskosten volgens SP	Max. bedrag subsidieverlening volgens aanvraag
Totaal:							

* afhankelijk van de situatie: indien er sprake van erfpacht is, komt de erfpachter voor een bijdrage in aanmerking. Is er slechts sprake van een eigenaar zonder erfpacht, dan komt de eigenaar in aanmerking voor een bijdrage.

Eventueel verzoek tot voorschotverstrekking:

Volgnr.	Naam Locatie	Bedrijfs-naam	Naam eigenaar*	Naam erfpachter*	Verleend subsidiepercentage aan eigenaar/erfpachter bedrijfsterrein	Saneringskosten volgens SP	Max. bedrag subsidieverlening volgens aanvraag	Sanerings-kosten (verslag uitvoering sanering)	Bedrag subsidievaststelling	Gevraagd voorschot
Totaal										

* afhankelijk van de situatie: indien er sprake van erfpacht is, komt de erfpachter voor een bijdrage in aanmerking. Is er slechts sprake van een eigenaar zonder erfpacht, dan komt de eigenaar in aanmerking voor een bijdrage.

Eventueel reeds verleend voorschot ivm onvoldoende financiële middelen:.....

Dit eventueel reeds verleende voorschot wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag aan budget dat wordt vastgesteld.

Aanvraag bijdragevaststelling:

Volgnr.	Naam Locatie	Bedrijfs-naam	Naam eigenaar*	Naam erfpachter*	Verleend subsidiepercentage aan eigenaar/erfpachter bedrijfsterrein	Saneringskosten volgens SP	Max. bedrag subsidieverlening volgens aanvraag	Sanerings-kosten (verslag uitvoering sanering)	Bedrag subsidievaststelling	Gevraagd voorschot
Totaal										

* afhankelijk van de situatie: indien er sprake van erfpacht is, komt de erfpachter voor een bijdrage in aanmerking. Is er slechts sprake van een eigenaar zonder erfpacht, dan komt de eigenaar in aanmerking voor een bijdrage.

Eventueel reeds verleende voorschot ivm onvoldoende financiële middelen: .....

Dit eventueel reeds verleende voorschot wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag aan budget dat wordt vastgesteld.

Bijlage 8a behorende bij de artikelen 11a en 13a van de Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005.

Modelverklaring de-minimissteun

Inleiding

Verordening nr. 994/98 kent de Europese Commissie de bevoegdheid toe bij verordening een drempel vast te stellen waaronder steunmaatregelen worden geacht niet aan de criteria van artikel 87, lid 1 van het EG-verdrag te voldoen, en derhalve niet hoeven te worden aangemeld conform het bepaalde in artikel 88, lid 1, van het EG-Verdrag. Deze verordening betreft de de-minimisverordening nr. 1998/2006 van 15 december 2006.¹

Er moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De Europese Commissie ziet erop toe dat deze staatssteunregels worden nageleefd en de voorwaarden in acht worden genomen.

Eén van de voorwaarden is dat het totale bedrag van de-minimissteun die is verleend aan één onderneming niet hoger mag zijn dan € 200.000 over een periode van drie belastingjaren. Dit plafond is van toepassing ongeacht de vorm van de steun en ongeacht het daarmee beoogde doel. Voor de sector wegvervoer bedraagt het plafond € 100.000.

Verklaring

Hierbij verklaart ondergetekende, dat aan de hierna genoemde onderneming alsmede aan het eventuele gehele moederconcern waartoe de onderneming behoort²

over de periode van
1 januari 20.... (jaartal 2 belastingjaren gelegen vóór de datum van ondertekening van deze verklaring) tot
..... 20.... (datum van ondertekening van deze verklaring) eerder **de-minimissteun**
(in welke vorm of voor welk doel dan ook) is verleend (of het al daadwerkelijk is uitbetaald doet niet terzake) tot een **totaal bedrag** van € .....

Een **kopie** van gegevens waaruit het verlenen van de-minimissteun blijkt wordt bijgaand verstrekt.

over de periode van
1 januari .... (jaartal 2 belastingjaren gelegen vóór de datum van ondertekening van deze verklaring) tot
..... 20.... (datum van ondertekening van deze verklaring) **niet** eerder **de-minimissteun** is verleend.

- niet** reeds voor dezelfde in aanmerking komende kosten staatssteun is verleend op grond van een **groepsvrijstellingsverordening of een besluit van de Europese Commissie**, indien door de de-minimissteun het maximum van de uit dien hoofde toegestane steun zou worden overschreden.

Tevens verklaart ondergetekende dat de hierna genoemde onderneming niet werkzaam is in één van de in art. 1, lid 1, de-minimisverordening uitgezonderde sectoren (zie toelichting).

Aldus volledig en naar waarheid ingevuld door:

.....(bedrijfsnaam)
..... (naam functionaris en functie)
..... (adres)
..... (postcode en plaatsnaam)

¹ Pb EU 2006, L 379/5.

² S.v.p. aankruisen wat van toepassing is.

.....(datum).....(handtekening)

Bijlage 9, behorende bij artikel 15, Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005

Monitoringsrapportage

Indicatorenlijst	Gegevens
Voortgang bodemsaneringsoperatie (geleverde inspanning en concrete werkvoorraad)	
B1.2	<p>Locaties, waar historisch onderzoek is afgerond in jaar i en de concrete werkvoorraad van nog historisch te onderzoeken locaties t/m jaar i</p> <p>a) aantal b)³ indeling in: - potentieel verontreinigd (niet potentieel ernstig) - potentieel ernstig (niet spoedeisend) - potentieel spoedeisend c) ligging (x-y-coördinaten) d) dominante (<i>verdachte</i>) bron van verontreiniging (DUBI) per locatie e) indeling in conclusie vervolg: o wel vervolg (Oriënterend Onderzoek uitvoeren) o geen vervolg</p>
B1.3	<p>Locaties, waar bodemonderzoek is afgerond in jaar i en de concrete werkvoorraad van nog oriënterend en nader te onderzoeken locaties t/m jaar i</p> <p>a) aantal b) indeling in initiatiefnemer: Wbb, ISV, ILG of SEB met een verbijzondering van de SEB-partijen. c) ligging (x-y-coördinaten) d) dominante (<i>verdachte</i>) bron van verontreiniging (DUBI) per locatie** e) – indeling in: onderzocht op aard (eerste onderzoek, bv. OO) of te onderzoeken op aard (voor concrete werkvoorraad) – onderzocht op ernst, spoedeisend (NO) of te onderzoeken op ernst, spoedeisend (voor concrete werkvoorraad) f) – indeling in conclusie vervolg: NEN 5740, OO-conclusie: o wel vervolg (Nader Onderzoek uitvoeren) o geen vervolg (verwijderen uit werkvoorraad) – NO-conclusie: o niet ernstig, geen vervolg o ernstig, milieuhygiënisch niet spoedeisend of o milieuhygiënische urgentie niet vastgesteld o ernstig en milieuhygiënisch spoedeisend.</p>
B1.4	<p>Locaties waar sprake is van een beschikking op één of meer gevallen van ernstig, niet spoedeisende bodemverontreiniging (ontstaan voor 1-1-'87) in jaar i zonder dat sprake is van een saneringsverplichting (in de huidige situatie)</p> <p>(locaties met ernstige verontreinigingen die moeten worden beheerd)</p> <p>a) aantal b) indeling in initiatiefnemer: Wbb, ISV, ILG of SEB met een verbijzondering van de SEB-partijen. c) ligging (x-y-coördinaten) d) oppervlakte Interventiewaardecontour verontreinigde grond in m² e) omvang Interventiewaardecontour verontreinigd grondwater in m³</p>
B1.5	<p>Locaties waar sprake is van een beschikking op één of meer gevallen van ernstig bodemverontreiniging (ontstaan voor 1-1-'87) mét een saneringsverplichting vanwege spoedeisend en/of maatschappelijke redenen in jaar i</p> <p>(locaties met ernstige verontreinigingen die moeten worden gesaneerd)</p> <p>a) aantal b) indeling in initiatiefnemer: Wbb, ISV, ILG of SEB met een verbijzondering van de SEB-partijen. c) ligging (x-y-coördinaten) d) oppervlakte Interventiewaardecontour verontreinigde grond in m² e) omvang Interventiewaardecontour verontreinigd grondwater in m³ f) zodra het saneringscriterium actueel wordt, wordt ingedeeld naar saneringstijdstip om milieuhygiënische redenen: Spoedeisend: 2015</p>

³ Gegevens worden niet gebruikt voor de concrete werkvoorraad

Indicatorenlijst		Gegevens	
		g)	saneringsaanleiding: - Onbekend - Actuele risico's bij het huidige gebruik - Verwachte risico's bij het beoogde gebruik - Aankoop/verkoop - Onderhoud of herstel bodemschade - Bouw (aanbouw, uitbouw, nieuwbouw bij gelijkblijvende bestemming) - Herstructurering woonwijk - Revitalisering bedrijventerrein - Reconstructie landbouwgebied - Anders, namelijk.....
B1.6	Locaties waar sprake is van een tijdelijke maatregel vóór sanering	a) b) c) d) e) f)	a) aantal b) indeling in initiatiefnemer: Wbb, ISV, ILG of SEB met een verbijzondering van de SEB-partijen. c) ligging (x-y-coördinaten) d) indeling op onderzoeksfase: - NO-fase - SO/SP-fase e) indeling naar saneringstijdstip (reeds verzameld bij B1.5) f) duur van de tijdelijke maatregel: a. tijdelijke maatregel <1 jaar b. tijdelijke maatregel 1-5 jaar c. tijdelijke maatregel >5 jaar
B2	Afgeronde saneringsprojecten waar sprake was van ernstige bodemverontreiniging (ontstaan voor 1-1-'87) in jaar i (deelsanering, gefaseerde sanering, volledige sanering) en de concrete werkvoorraad van nog uit te voeren saneringsprojecten t/m jaar i	a) b) c) d) e) ⁴ f) g) h) i) j)	a) aantal b) indeling in initiatiefnemer: Wbb, ISV, ILG of SEB met een verbijzondering van de SEB-partijen. c) indeling naar soort sanering: - BUS sanering - geen BUS sanering d) ligging (x-y-coördinaten) e) ⁴ saneringstype, indeling in: - volledig gesaneerd - deelsanering - gefaseerde sanering f) oppervlakte en omvang van de Interventiewaardecontour verontreinigde grond in m ² en in m ³ (waar de sanering betrekking op heeft) g) omvang Interventiewaardecontour verontreinigd grondwater in m ³ (waar de sanering betrekking op heeft) h) indeling op spoedeisendheid (reeds verzameld bij B1.5) i) reden om te saneren (reeds verzameld bij B1.5) j) indeling naar functieverandering: - wonen - kantoren - industrie - voorzieningen - recreatie/groenvoorziening - bos en natuur - landbouw - verkeer - water

⁴ Gegevens worden niet gebruikt voor de concrete werkvoorraad

Indicatorenlijst		Gegevens	
		k)	invloed van asbestverontreiniging op de saneringskosten: <ul style="list-style-type: none"> - Onverdacht; - Verdacht op basis van UBI-code/asbestsignaleringskaart/andere informatie, bijvoorbeeld mondeling; - Asbest aangetoond, onderzoek niet conform NEN; - Onderzocht conform NEN en ≥ 100 mg/kg; - Onderzocht conform NEN en detectielimiet - 100 mg/kg; - Onderzocht conform NEN en asbest niet aangetoond (gehaltenes < detectielimiet).
B3	Gesaneerde locaties waar sprake was van ernstige bodemverontreiniging (ontstaan voor 1-1-'87) met een beschikking op nazorgverplichting in jaar i en de geregistreerde werkvoorraad met een nazorgverplichting t/m jaar i.	a)	aantal, met onderscheid naar <ul style="list-style-type: none"> - registratie - grondwatermonitoring - isoleren beheersen controleren (IBC)
		b)	indeling in conclusie vervolg: <ul style="list-style-type: none"> - wel vervolg (vervolg nazorg uitvoeren) - geen vervolg (verwijderen uit werkvoorraad)

NB: De concrete werkvoorraad wordt bepaald op basis van LDB-vervolg; er vindt een indeling plaats in (potentieel) ernstig en milieuhygiënisch spoedeisend; daarnaast een segmentering op basis van xy-coördinatoren. Voor locaties die nog in het HBB bestand staan vindt de telling plaats op basis van het lege veld.

Inzet van instrumenten			
It1	Het aantal malen dat een bodemsaneringsvariant, in het kader van de saneringsregeling Wbb, wordt ingezet in jaar i	a)	aantal
		b)	saneringsvarianten bovengrond: <ul style="list-style-type: none"> - volledige verwijdering, aanvulgrond schoon (MF) - volledige verwijdering, aanvulgrond achtergrond - volledige verwijdering, aanvulgrond BGW - aanbrengen schone leeflaag - aanbrengen leeflaag achtergrondwaarde - aanbrengen leeflaag BGW - aanbrengen verharding/isolatie - niet van toepassing
		c)	saneringsvarianten ondergrond: <ul style="list-style-type: none"> - stabiel, geen restverontreiniging/zorg (trede 1) - stabiel, kleine restverontreiniging/passieve zorg (trede 2) - stabiel, grote restverontreiniging/passieve zorg (trede 3) - restverontreiniging, monitoring (trede 4) - restverontreiniging, IBC (trede 5) - niet van toepassing
It2	De verdeling over de verschillende bestemmingen van de bij sanering van ernstige verontreinigingen vrijgekomen grond in tonnen in jaar i	a)	aantal tonnen, onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> - ongereinigd storten - naar reiniger (reiniger bepaalt bestemming) - ongereinigd hergebruiken - tijdelijke opslag
I3	Het aantal keer dat afgezien is van het recht tot kostenverhaal	a)	aantal

Inzet van middelen (operationalisering)			
O2	De totale uitgaven aan bodemsanering in jaar i, die bij elkaar gebracht zijn door de verschillende partijen, met een uitsplitsing naar de totale uitgaven uit het Wbb-budget, het ISV-budget, het ILG-budget en derden.	a)	uitgaven, onderverdeeld naar <ul style="list-style-type: none"> - Wbb-budget - ISV-budget - ILG-budget - derden
		b)	onderverdeling naar percentage "klasse-indeling kosten overheid en markt.

Zorgplicht		
Z1.1	Bij het bevoegde gezag in jaar i binnengekomen meldingen van nieuw ontstane gevallen van bodemverontreiniging en resterende nieuw ontstane gevallen t/m jaar i.	a) aantal meldingen van nieuwe gevallen b) aantal resterende nieuw ontstane gevallen, die niet ongedaan zijn gemaakt
Z1.2	Nieuw ontstane gevallen waar de bodemverontreiniging naar oordeel van het bevoegd gezag zo veel mogelijk ongedaan is gemaakt in jaar i.	a) aantal

Toelichting op de bijlagen

bijlage 2

Verantwoordingsverslag over de prestaties

Het verantwoordingsverslag richt zich op de meetbare en toetsbare grootheden in termen van prestaties (hiervoor onderscheiden bij a, b en c), zijnde de aantallen gerealiseerde saneringen, onderzoeken, m² verontreinigd oppervlak, m³ verontreinigde grond, m³ verontreinigd grondwater en het hieruit resulterende aantal bpe.

De prestaties in de Wbb zijn te onderscheiden in meetbare en toetsbare grootheden

- a. aantallen saneringen
- b. aantal onderzoeken (oriënterende onderzoeken, nadere onderzoeken)
- c. aantal bpe
- d. overige activiteiten zonder bpe-resultaat (zoals het landsdekkend beeld, overige onderzoeken, de verbetering van informatievoorziening over de bodem, navos/nazorg etc.).

De budgethouder dient bij de prestaties bij a, b, en c een toelichting te geven op de verschillen tussen de beoogde prestaties en de mate waarin deze zijn gerealiseerd. De minister kan voor de beoordeling van deze verschillen vervolgens nadere informatie verlangen. Dit is afhankelijk van de mate waarin de prestaties niet zijn gerealiseerd.

In het verantwoordingsverslag behoeft in het algemeen niet ingegaan te worden op de realisatie en voortgang bij beleidsthema's (hiervoor onderscheiden bij d), daar deze informatie al beschikbaar komt via het nieuw ingediende programma voor de volgende periode. Daarnaast zal via andere bronnen, zoals de te houden voortgang overleggen al voldoende informatie over de voortgang van de thema's beschikbaar komen. Echter hierop zijn twee uitzonderingen gemaakt. Ten eerste kan aan de orde zijn dat prestaties onder a, b en c niet of minder zijn gerealiseerd, waarbij een verschuiving in prestaties is opgetreden, die een motivering noodzakelijk maken. Ten tweede hebben met name gemeenten soms geen meetbare prestaties in hun programma gezien het geringe budget of eigen prioriteitstelling. In dat geval wordt wel een toelichting verlangd op de thema's en de door die budgethouder voorgenomen activiteiten, zoals beschreven in haar programma.

Met betrekking tot de periode 2002 t/m 2004 is door de provincies en gemeenten een vertaalslag gemaakt van de prestaties in het door hen ingediende programma naar de toetsbare prestaties, zoals weergegeven in het format. Het aantal onderzoeken is in deze periode geen onderdeel geweest van de gevraagde toetsbare prestaties en behoeven niet verantwoord te worden, tenzij een verschuiving van de prestaties is opgetreden, die een motivering noodzakelijk maken.

bijlage 3

Verslag over de bestedingen

Het verslag voor de besteding gaat uit van de toegekende budgetten en uitbetaalde voorschotten voor de betreffende programmaperiode. Bij de bestedingsverantwoording wordt uitgegaan van de bestedingen inclusief BTW. Het verslag over de bestedingen moet inzicht bieden in welke mate de door de minister beschikbaar gestelde middelen door de budgethouder zijn besteed.

Onder gemaakte kosten wordt uitgegaan van het lastenbegrip, zoals dat is opgenomen in de gemeentelijke comptabiliteitsvoorschriften en welke ook de basis zijn voor het begrip "kosten" zoals dit in de Wet bodembescherming wordt gehanteerd. Ten overvloede wordt daarbij gemeld, dat reeds sprake is van kosten als het werk is uitgevoerd, ook al is de factuur van die werkzaamheden nog niet ontvangen. Het tijdsmoment ligt dus ruim voor het moment van uiteindelijke kasbetalingen.

Hieruit resulteert een bestedingensaldo. Dit bestedingensaldo is de uitbetaalde voorschotten minus de gemaakte kosten. Dit is het startkapitaal voor de volgende programmaperiode, inzetbaar voor het realiseren van prestaties. Indien uit de beoordeling van de verantwoording terugvorderingen plaatsvinden verlagen deze het bestedingensaldo.

de bestedingen van FES/VINEX gelden

Voor de periode tot en met 2004 dient, indien daarvoor gelden ter beschikking zijn gesteld aan het bevoegd gezag, de verantwoording over besteding van de beschikbaar gestelde FES-gelden voor VINEX-woningbouwlocaties apart vermeld te worden. De specificatie is nodig omdat deze uitgaven betrokken moeten worden in de verantwoording van het begrotingsartikel FES, onderdeel van het ministerie van Economische Zaken.

De FES/VINEX periode loopt tot en met 2004; Deze termijn is niet (meer) verlengd. VROM heeft de eerdere toezegging van 1994/1995 aan FES-middelen jaarlijks tot en met 2001 aan betrokken bevoegd gezag Wbb bevoorschot en ook jaarlijks financieel afgewikkeld in het kader van budget- en projectfinanciering.

Voor de periode 2002 tot en met 2004 is het restant aan kasbedrag op deze eerder toegezegde FES-middelen opgenomen in het totaal van het budget van de beschikking van het meerjarenprogramma Wbb 2002 tot en met 2004 en is ook in deze periode bevoorschot.

Het totaal aan bestedingen (gemaakte kosten) ten laste van het Wbb-budget over de periode 2002 tot en met 2004 moeten worden verantwoord per 15 juli 2005, daaronder vallen ook de bestedingen van het restant aan FES.

Niet bestede Wbb-middelen, waaronder FES-middelen, vallen in beginsel terug aan het rijk.

Indien prestaties niet zijn gerealiseerd en de niet-bestede middelen zijn nodig om deze prestaties in de periode na 2004 alsnog in te halen, worden Wbb-middelen, waaronder FES-middelen, niet teruggevorderd. Bij prestaties gaat het daarbij om de Wbb-prestaties in termen van toetsbare grootheden (aantallen onderzoeken en saneringen, m²/m³ omgerekend in de bodemsaneringprestatie-eenheid bpe), zoals die in de vorige periode tijdens de omzetting van prestaties per project naar prestaties per programma zijn afgesproken.

Indien prestaties in de afgelopen periode dus niet (geheel) zijn gerealiseerd, kunnen deze prestaties, mits niet aan de budgethouder toe te rekenen, alsnog in de periode 2005 tot en met 2009 worden ingelopen (goed te motiveren). De Wbb-middelen, waaronder FES-middelen, blijven dan voor de budgethouder beschikbaar. Aan de afgesproken prestaties over de periode 2005 tot en met 2009 worden de in te halen prestaties van de periode 2002 tot en met 2004 toegevoegd.

Bijlage 7

De kostenposten zoals genoemd in bijlage 7 worden door de subsidieaanvrager gebruikt ten behoeve van het maken van een begroting en specificatie van de saneringskosten. Ook de budgethouder die een bijdrage verleent in de totale kosten van een sanering maakt gebruik van de kostenposten zoals genoemd in bijlage 7 om te bepalen welke kosten in aanmerking kunnen komen voor een bijdrage. Daaronder vallen bijvoorbeeld niet de kosten van samenloop.

Ter verduidelijking van de kostenposten zoals genoemd in bijlage 7 worden hieronder drie begrippen gedefinieerd.

Stichtingskosten

Het betreft eenmalige uitgaven die niet onder de doorlopende kosten of vervangingskosten vallen. Deze kosten worden veelal voorafgaand aan en tijdens de

sanering uitgegeven. Zo kan het zijn dat voor de ontgraving een bemaling met zuivering moet worden geïnstalleerd, die drie maanden in werking zal zijn.

Doorlopende kosten

Het betreft kosten die gedurende meerdere jaren zullen worden gemaakt. Onder doorlopende kosten vallen de operationele kosten (huur, energiekosten, verbruiksmaterialen etc.) en kosten van onderhoud, zoals het doorspuiten van (controle) drains, maar ook het vervangen van onderdelen van installaties en voorzieningen zoals individuele waarnemingsfilters.

Vervangingskosten

Het betreft kosten die worden gemaakt om gehele (of aanzienlijke delen van) installaties en voorzieningen te vervangen.

Bijlage 8a

Toelichting modelverklaring de-minimissteun

Deze toelichting dient als hulpmiddel bij het invullen van de de-minimisverklaring. Aan de toelichting kunnen geen rechten worden ontleend. De de-minimisverordening nr. 1998/2006 is bepalend.

De-minimisverordening

Niet aanmeldingsplichtig voor staatssteun is de overheidsbijdrage die voldoet aan de Verordening (EG) nr. 1998/2006 van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 15 december 2006 betreffende de toepassing van artikel 87 en 88 van het EG-verdrag op de-minimissteun (Pb EU 2006, L 379/5) (hierna: de-minimisverordening). Steun, waarvan het bedrag over een periode van drie jaar voor een onderneming niet uitgaat boven € 200.000 valt krachtens die verordening niet onder artikel 87 EG. Voor wegvervoer geldt een plafond van € 100.000. Voor de toepassing van de verordening gelden strenge regels over cumulering en controle.

Het begrip onderneming

Het begrip 'onderneming' is in jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen omschreven als 'elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd' (Höfner arrest 23 april 1991 in zaak C-41/90, Jur. 1991, I-1797). Niet alleen privaatrechtelijke rechtspersonen kunnen derhalve een onderneming vormen, ook een publiekrechtelijke instelling kan als zodanig worden aangemerkt, terwijl daarbij ook niet de eis van de eigen rechtspersoonlijkheid gesteld mag worden. Onder 'economische activiteit' moet worden verstaan 'het aanbieden van goederen en diensten op de markt' (arrest van 16 juni 1987 in zaak C-118/85, Jur. 1987, I-2619).

Voor de bepaling of er sprake is van een onderneming in Europeesrechtelijke zin is samengevat van belang:

1. de aard van de activiteiten/taken en de wijze waarop deze mogelijk in regelgeving zijn ingebed ('algemeen belang'; overheidstaak);
2. het al dan niet aanwezig zijn van een concurrentiële situatie (d.w.z. de marktsituatie die wordt aangetroffen dan wel er zou moeten zijn).

Ad 1. Om bepaalde activiteiten als ondernemingsactiviteiten te bestempelen zijn van belang de aard van de activiteiten, hun doel en de regels waaraan zij zijn onderworpen. Er is een onderscheid tussen het uitoefenen van overheidsgezag en het verrichten van economische activiteiten van industriële of commerciële aard (Diego Cali arrest 18 maart 1997 in zaak C-243/95, Jur. 1997, I-1547). Bij het uitoefenen van overheidsgezag is niet van belang of de Staat rechtstreeks via een tot het openbaar bestuur behorend orgaan handelt dan wel via een lichaam

waaraan hij bijzondere of exclusieve rechten heeft verleend. Centraal staat de onderneming die uiteindelijk feitelijk profiteert van de steunverlening, dat wil zeggen de onderneming die een voordeel geniet dat onder normale marktcondities niet zou zijn genoten.

Ad 2. Tevens is van belang of er sprake is van een activiteit in concurrentie met andere ondernemingen. Zo is een orgaan zonder winsttoegmerk dat een economische activiteit in concurrentie met andere ondernemingen uitoefent als 'onderneming' aan te merken (FFSA - arrest 16 november 1995 in zaak C-244/94, Jur. 1995, I-4013).

Van de-minimis uitgezonderde sectoren

De de-minimisverordening is van toepassing op steun die aan ondernemingen wordt verleend in alle sectoren. Er gelden uitzonderingen voor de volgende vormen van steun:

- steun aan ondernemingen die actief zijn in de visserij en aquacultuur;
- steun aan ondernemingen die actief zijn in de primaire productie van landbouwproducten;
- steun aan ondernemingen die actief zijn op het gebied van de verwerking en afzet van de onder het vorige streepje genoemde landbouwproducten indien
  - o het steunbedrag wordt vastgesteld op basis van de prijs of hoeveelheid van dergelijke van primaire producenten afgenomen producten die door de betrokken ondernemingen op de markt worden gebracht, of
  - o wanneer de steun afhankelijk wordt gesteld van de verplichting deze steun geheel of gedeeltelijk aan primaire producenten door te geven;
- steun voor de export naar derde landen of lidstaten;
- steun die van het gebruik van binnenlandse in plaats van ingevoerde goederen afhangt;
- steun verleend aan ondernemingen die actief zijn in de kolenindustrie;
- steun verleend aan ondernemingen in moeilijkheden;
- steun ten behoeve van de aanschaf van wegvervoermiddelen voor vracht door ondernemingen die vrachtvervoer voor rekening van derden uitvoeren (voor het overige valt steun aan de sector wegvervoer wel onder de verordening, en geldt het plafond van € 100.000).

Periode van de-minimissteun

Ten aanzien van de periode van de-minimissteun is een aantal aspecten van belang:

1. de relevante periode van drie belastingjaren is van verschuivende aard, zodat bij elke verlening van de-minimissteun, het totale bedrag van de de-minimissteun die gedurende het lopende en de twee voorafgaande belastingjaren is verleend, in aanmerking dient te worden genomen;
2. de de-minimissteun wordt geacht te zijn verleend op het tijdstip waarop de begunstigde een wettelijke aanspraak op de steun verwerft. Dit betekent concreet de datum waarop het besluit tot subsidieverlening (of verlening van een voordeel) aan de betreffende onderneming is genomen;
3. de de-minimisverordening staat niet toe dat ondernemingen voor dezelfde in aanmerking komende kosten ook staatssteun ontvangen die door de Commissie van de Europese Gemeenschappen is goedgekeurd of binnen het toepassingsgebied van een groepsvrijstellingsverordening valt indien daardoor het maximum van de op grond daarvan toegestane steun zou worden overschreden. In het geval bijvoorbeeld voor investeringskosten ten behoeve van het milieu een goedkeuringsbeschikking is gegeven om 30% van de subsidiabele kosten te vergoeden, dan mag bovenop deze steun voor deze zelfde kosten geen de-minimissteun worden verleend.

De toetsing of de onderneming voldoet aan de voorwaarde aangaande de periode van reeds verleende de-minimissteun vindt mede plaats aan de hand van de verklaring die de onderneming daarover voorafgaand moet invullen.

Bedrag van de-minimissteun

Het steunplafond van € 200.000 (respectievelijk € 100.000) wordt als subsidiebedrag uitgedrukt. Alle bedragen die worden gebruikt, zijn brutobedragen vóór aftrek van belastingen of andere heffingen. Indien steun in een andere vorm dan subsidie wordt verleend, is het steunbedrag het bruto-subsidie-equivalent van de steun (zie art. 2, leden 3 en 4, de-minimisverordening).

Gevolgen kwalificatie van de subsidie als de-minimissteun

Het is voor de kenbaarheid van belang dat in de beschikking tot subsidieverlening wordt opgenomen dat het de-minimissteun betreft. Bij een eventueel volgend verzoek om de-minimissteun voor een ander doel (voor hetzelfde doel is niet toegestaan) zal het bedrijf aan de daarvoor bevoegde overheid informatie over deze de-minimissteun moeten verstrekken. Bij iedere verlening van de-minimissteun zal opnieuw een toets op de voorwaarden van de de-minimisverordening moeten worden uitgevoerd.

Mocht door een opeenstapeling van de-minimissteun de gestelde grens mogelijk worden overschreden, dan mag het laatst verstreckende orgaan geen de-minimissteun verlenen of zal het laatst verstreckende orgaan (indien na het verlenen van een bijdrage blijkt dat de onderneming onjuiste informatie heeft gegeven) het voordeel geheel moeten terugvorderen.

Verzamelen en bewaren van alle informatie

De lidstaten verzamelen en bewaren alle informatie die betrekking heeft op de toepassing van de de-minimisverordening. Deze dossiers moeten alle informatie bevatten die nodig is om na te gaan of aan de voorwaarden van de de-minimisverordening is voldaan. Deze dossiers moeten tien jaar worden bewaard. Op verzoek van de Commissie moet de lidstaat alle informatie over verleende de-minimissteun verstrekken.

bijlage 9

Het Voortgangsverslag

1. Inleiding

Het doel van het voortgangsverslag is om jaarlijks een beeld te vormen van de voortgang van de algehele bodemsaneringsoperatie op het grondgebied van het bevoegd gezag. Zowel cijfermatig (aantal onderzoeken, saneringen, etc) als wat betreft optredende zorgen knelpunten bij de uitvoering. Het voortgangsverslag kan door de bevoegde overheden tevens gebruikt worden om provinciale staten dan wel de gemeenteraad en de burgers van hun provincie of gemeente te informeren over de bodemsaneringsoperatie.

Het voortgangsverslag vormt de basis voor voortgangsgesprekken (art 87b Wbb, lid 3). Het verslag heeft niet tot doel een formele tussenstand op te nemen van de prestaties zoals opgenomen in de meerjarenprogramma's.

2. De gevraagde informatie

Het voortgangsverslag bevat voornamelijk dezelfde gegevens die ook ten behoeve van de landelijk monitoringsrapportage aan de minister worden geleverd. Deze gegevens geven een cijfermatig beeld van de voortgang van de saneringsoperatie. In Bijlage 9 bij deze Regeling is een overzicht opgenomen van de desbetreffende gegevens.

Daarnaast wordt verzocht om per cluster van gegevens die bij één indicator behoren een toelichting te geven. Er zijn geen voorschriften hoe deze toelichting in te vullen. Gezien de doelstelling van het voortgangsgesprek zijn opties:

- a. Een toelichting bij, en eventuele verklaring voor, cijfers die 'opvallend' zijn. Bijvoorbeeld omdat ze afwijken van datgene wat verwacht werd, een forse wijziging betekenen ten opzichte van voorafgaande jaren, erg verschillen ten opzichte van de cijfers uit de landelijke monitoringsrapportage of om welke overige redenen dan ook.
- b. Knelpunten die ondervonden worden bij de uitvoering van het

bodemsaneringsbeleid en die van invloed zijn geweest op de score van de desbetreffende indicator. Dat kunnen zowel knelpunten zijn die voortkomen omstandigheden die specifiek zijn voor het eigen gebied en/of eigen organisatie, als knelpunten die ervaren worden als gevolg van het landelijke bodemsaneringsbeleid.

Tevens wordt gevraagd aan te geven over welke bodemsaneringsprojecten die in de optiek van het bevoegd gezag als bijzonder of complex zijn aan te duiden, nader overleg gewenst is of waarvan het bevoegd gezag van mening is dat het project interessante leerpunten voor andere bevoegde overheden bevat.

Op grond van artikel 6 van het Besluit Financiële bepalingen wordt gevraagd om aan te geven of er sprake is van afwijkingen van de meerjarenprogramma's, dat geldt zowel voor afwijkingen ten aanzien van prestaties als de (beleidsmatige) thema's waaraan de programma's aandacht besteden.

3. Procedure

Het voortgangsverslag over een afgesloten jaar dient uiterlijk per 1 mei van het daaropvolgende jaar, door of namens het college van Gedeputeerde Staten of het college van Burgemeester en Wethouders, ingediend te zijn bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹.

Het voortgangsverslag vormt de basis voor voortgangsgesprekken die minstens één maal in de vijf jaar zullen plaatsvinden. De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer² zal het initiatief nemen om deze gesprekken te plannen. De bevoegde overheden kunnen indien zij daar behoefte aan hebben in het voortgangsverslag aangeven dat zij zo'n gesprek wensen en welke onderwerpen zij uit het verslag in ieder geval willen agenderen voor een voortgangsgesprek.

Indicatorenlijst

Ter verduidelijking van de indicatorenlijst worden hieronder twee begrippen gedefinieerd.

Concrete werkvoorraad

In Globis of vergelijkbare bodeminformatiesystemen is per locatie aangegeven wat de eerste vervolgactiviteit in de bodemsaneringsketen is. De concrete werkvoorraad telt deze eerstvolgende stappen over alle in het systeem vermelde locaties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de informatie die is aangeleverd met de monitoringdata.

Voorspelde werkvoorraad

De concrete werkvoorraad geeft geen volledig overzicht van alle activiteiten die nodig zijn om de bodemsaneringsoperatie volledig uit te voeren. Uit een eerste vervolgactiviteit kan immers blijken dat nog meer activiteiten nodig zijn. Jaarlijks wordt, met behulp van doorstroompercentages, een prognose gemaakt van de benodigde activiteiten tot het jaar 2030. Dit wordt de voorspelde werkvoorraad genoemd.

---

¹ door tussenkomst van Senter/Novem/Bodem+

² door tussenkomst van Senter/Novem/Bodem+